

YENİ NƏSİL PEŞƏ-İXTİSAS DƏRSLİKLƏRİNİN HAZIRLANMASI GÜNÜN TƏLƏBİDİR

Bahar Rzabəyli,

Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin

Peşə təhsili siyasəti və məzmunu şöbəsinin məsləhətçisi

e-mail: bahar.mammadzade@vet.edu.gov.az

Hazırda ölkəmizdə peşə təhsilinin davamlı inkişafı, əmək bazarının tələblərinə uyğun kadrların hazırlanması siyasəti uğurla həyata keçirilir. Peşə təhsili sahəsinə belə marağın artması səbəblərindən biri də ondan ibarətdir ki, bu gün əmək bazarında çevik, tələblərə cavab verən, dayanıqlı və rəqabətqabiliyyətli olan məhz peşə ixtisaslarıdır. Təsədüfi deyildir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2016-cı il 6 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş əsas 11 sənəddən biri, məhz “Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”dir.

Müasir peşə təhsili sistemində keyfiyyət göstəricisi əsas amildir. Peşə təhsilində uğurlu tədrisin təşkilində onun məzmununun və keyfiyyətinin yüksəldilməsində tədris proqramları (kurikulum), dərs vəsaiti və digər tədris materialları mühüm rol oynayır.

Kurikulum – peşə təhsilinin dövlət standartlarını, ixtisasın peşə standartını və peşə təhsilinin məzmununu özündə əks etdirən sənəddir. Kurikulum tədrisin təşkili prosesinin sistemli şəkildə qurulmasını təmin edir. Peşə təhsili üzrə ixtisasın təhsil proqramı (kurikulum) Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilir və ixtisas üzrə tədrisin təşkili üçün əsas sənəd hesab edilir.

Modul – ixtisas üzrə hər hansı bacarığın tələbdə formalaşdırılmasına xidmət edir. Hər bir modul onun spesifikasiyasında təsvir olunur. Modullar təlimin müstəqil bloklardır və tələbənin konkret kvalifikasiya üzrə müəyyən olunmuş

təlim nəticələri toplusunu əldə etməsinə imkan verir. Həmçinin modullar “divar tikmək üçün istifadə olunan kərpiclər” kimi qiymətləndirilə bilər. Ona görə də tələbələr müxtəlif modulları keçdikcə öz səriştələrini tədricən inkişaf etdirirlər. **Modul (modul təlimi)** – təhsil proqramının (kurikulumun) və ya təlim müddətinin müstəqil bölməsi olub, konkret peşə-ixtisas səriştələrinin formalaşdırılması üzrə materialların ayrı-ayrı bloklar halında strukturlaşdırılmış şəkildə bir-biri ilə əlaqəli öyrənilməsinə nəzərdə tutan təlim hissəsidir. Kurikulumun həyata keçirilməsinə dəstək göstərmək üçün hər modul üzrə tədris materialı (dərslik) işlənilib hazırlanır.

Son illər bu sahədə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin beynəlxalq təşkilatlarla birgə həyata keçirdiyi layihələr çərçivəsində kurikulumların, modul dərsliklərin hazırlanmasına və tətbiqinə dair mütəmadi təlimlər keçirilmiş, işəgötürənlər cəlb edilməklə, peşə standartları əsasında təhsil proqramları (kurikulumlar), yeni dövrün tələblərinə cavab verən müasir öyrədici tədris materialları hazırlanmış və hazırda bu proses davamlı olaraq həyata keçirilməkdədir.

İlk olaraq, Britaniya Şurası (British Council) **“Kənd təsərrüfatında yeni peşə ixtisaslarının hazırlanması”** layihəsi çərçivəsində “BP” şirkətinin maliyyə dəstəyi ilə “meyvə ustası”, “tərəvəz ustası”, “bağçılıq”, “bitkiçilik mütəxəssisi” və “aqröservis mütəxəssisi” ixtisasları üzrə **19 modul əsaslı dərsliklər** hazırlamışdır.

Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə Birleşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının

“Gəncədə Sənaye üzrə Regional Peşə Kompetensiya Mərkəzinin yaradılmasına dəstək” layihəsi çərçivəsində 3 ixtisas üzrə **16 modul dərslilik** hazırlanmışdır. Sənayeyönümlü 3 ixtisas – “plastik boru qaynaqçısı”, “tornaçı” və “geyim üzrə dizayner” üzrə **11 modul dərslilik** təhsilalanların istifadəsinə verilmişdir.

“Lənkəran iqtisadi rayonunda Regional Model Peşə Təhsil Mərkəzinin yaradılmasına dəstək” layihəsi çərçivəsində isə kənd təsərrüfatı istiqamətində “bitkiçilik mütəxəssisi”, “üzümçülük və şərab ustası” və “kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı üzrə fermer” ixtisasları üzrə **15 modul dərslilik**, 3 ixtisas – “üzüklüçü dizayner”, “dülğər”, “mebel ustası” üzrə isə **12 modul dərsliliklərin** ərsəyə gəlməsi də ölkəmizdə həyata keçirilən dərslilik siyasətinin uğuru kimi qiymətləndirilməlidir.

Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti (GIZ) Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə **“Qəbələ, Qax və İsmayilli rayonlarında kənd təsərrüfatı və turizm sahələri üzrə ikili (dual) peşə təhsili və təlimi üzrə pilot layihələrin yaradılması”** (EDVET) layihəsi çərçivəsində turizm və xidmət sahəsi üzrə “turizm sahəsində yaş xidməti üzrə mütəxəssis”, “turizm təşkilatçısı”, “mehmanxana inzibatçısı” ixtisaslarını əhatə edən **16**, kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə “kənd təsərrüfatı məhsullarının saxlanması və anbarlanması üzrə logistika mütəxəssisi” ixtisasını əhatə edən 7 və “xalçaçı” ixtisasını əhatə edən **6 modul dərsliliyin** hazırlanaraq peşə təhsili müəssisələrinin ixtiyarına verilməsi peşə təhsilinə dövlət qayğısının bariz nümunəsidir.

NİRAS-ın **“Azərbaycanda peşə təhsili və təliminin inkişafına Avropa İttifaqının dəstəyi”** texniki-yardım layihəsi çərçivəsində (10 ixtisası əhatə etməklə) ilkin mərhələdə 6 ixtisas üzrə **44**, növbəti mərhələdə isə 4 ixtisas üzrə **20 modul dərsliliyin** hazırlanması ilə peşə-ixtisas təhsilinə dair **yeni nəsil dərsliliklərinin** sayı daha da artmışdır.

Ölkəmizdə ilk dəfə olaraq, yüksək texniki-peşə

təhsilinin həyata keçirildiyi Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində tədris olunan **8** ixtisas – “avtomatika üzrə usta”, “avtomobil diaqnostikası və təmiri ustası”, “elektrik avadanlıqlarına xidmət və təmir üzrə elektrik montyoru”, “elektronika ustası”, “inşaat ustası”, “sənayedə quraşdırma işləri üzrə usta”, “torna və frezer dəzgahların operatoru” və “veb dizayner və proqram təminatçısı” üzrə modul tədris vəsaitlərinin yeni məzmununda hazırlanması (Koreya peşə təhsilinin təcrübəsi əsasında) ölkəmizdə ixtisaslı kadr hazırlığı işinin yaxşılaşdırılmasına bir töhfə vermiş oldu.

2020-2021-ci tədris ilində peşə təhsili tarixində bir ilkə imza atılaraq, əmək bazarının tələblərinə cavab verən peşə təhsilinin təşkili, təhsilin keyfiyyətinin artırılması istiqamətində peşə təhsilinin mühəndis-pedaqoji heyəti, həmçinin təhsilalanlar üçün **96 adda 184067 ixtisas üzrə peşə-ixtisas dərslilikləri** Təhsil Nazirliyi tərəfindən yaradılmış işçi qrupunda ekspertlər tərəfindən müzakirə olunaraq təkmilləşdirilmişdir. Hazırda respublikamızın bütün peşə təhsili müəssisələri həmin dərsliliklərlə təmin olunmuşdur.

Yeni dərslilikləri fərqləndirən cəhət ondan ibarətdir ki, bu dərsliliklər təhsil proqramları əsasında nəzəri və praktiki bacarıqlar nəzərə alınmaqla peşəkar səviyyədə hazırlanmışdır.

Qeyd etmək istərdik ki, dərsliliklərin tək təhsil alanlara və təhsilverənlərə deyil, daha böyük auditoriyaya əlçatanlığını təmin etmək məqsədi ilə dərsliliklərin elektron versiyaları <https://e-derslik.edu.az/> portalında yerləşdirilmişdir. Növbəti tədris ili üzrə isə dərslilik təchizatının genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.